

- ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระอุปัชฌาย์ในการสอนมูลกรรมฐาน
- ผู้วิจัย : พระครูนิพัทธ์ธรรมโสภณ (บุญลือ ชวโน)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

- : พระราชวชิรเมธี, ดร.
ป.ธ.๙, ศษ.บ., พธ.บ., อ.ม., กศ.ด.
- : ผศ. อานนท์ เมธีวรฉัตร
ป.ธ.๖, น.ธ.เอก., พธ.บ., กศ.ม.
- : อาจารย์วัฒนะ กัลยาณพัฒนกุล
ป.ธ.๙, น.บ., กศ.ม. (บริหารการศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทของพระอุปัชฌาย์ที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษามูลกรรมฐาน (๓) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระอุปัชฌาย์ในการสอนมูลกรรมฐาน การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการบรรพชาอุปสมบทในสมัยพุทธกาลมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) เอหิภิกขุอุปสัมปทา คือการบรรพชาอุปสมบทที่พระพุทธองค์ทรงประทานการบรรพชาอุปสมบทด้วยพระองค์เอง ๒) ไตรสรณคมน์ คือ การบรรพชาอุปสมบทด้วยการถึงไตรสรณะ และ ๓) ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา คือ การบรรพชาอุปสมบทที่มีพระสงฆ์เป็นใหญ่ โดยการบรรพชาอุปสมบทแบบญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทานี้ ยังคงใช้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการแก้ไขปัญหาการบรรพชาอุปสมบทในสมัยพุทธกาลนั้น คณะสงฆ์และพระอุปัชฌาย์ถือว่า เป็นกำลังสำคัญในการบรรพชาอุปสมบท เพราะเป็นบุคคลที่คอยคัดสรรและนำอุปสัมปทาเปกษะเข้ามาใช้ชีวิตในพระศาสนา อีกทั้งยังเป็นผู้คอยดูแลให้การศึกษาอบรมสัทธิวิหาริกให้ได้รับการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของพระศาสนา คือ การอบรมพระธรรมวินัย และการปกครองสัทธิวิหาริกในสังกัดของตนเอง

มูลกรรมฐาน หรือ ตบปัญจกกรรมฐานเป็นพื้นฐานหรือรากเหง้าของกรรมฐานทั้งปวงที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ให้พระอุปัชฌาย์สอนกุลบุตรที่บวชใหม่เพื่อเป็นแนวทางหรือเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติกรรมฐานขั้นต่อไป การอุปสมบทในประเทศไทยปัจจุบันมีวิธีการอุปสมบทอยู่ ๒ แบบ ได้แก่ ๑)

วิธีการอุปสมบทแบบมหานิกาย เรียกว่า แบบอุกาสะ และ ๒) วิธีการอุปสมบทแบบธรรมยุต เรียกว่า แบบเอสาหัง ทั้งสองแบบนี้มีวิธีการสอนมูลกรรมฐานที่คล้ายกันในส่วนของการปฏิบัติกรรมฐานนั้น สามารถปฏิบัติได้ทั้ง ๒ วิธี คือ สมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน

วิธีการสอนมูลกรรมฐานของพระอุปัชฌาย์นั้น พระอุปัชฌาย์ยังขาดทักษะด้านการสอนมูลกรรมฐาน ไม่สามารถถ่ายทอดวิธีการสอนให้แก่ผู้อุปสมบทให้มีความเข้าใจได้ รวมถึงเมื่อประกอบพิธีกรรมการอุปสมบทสิ้นสุดลงแล้วภิกษุผู้บวชใหม่มิได้อยู่จำพรรษาที่อุปัชฌาย์ แต่ไปอยู่จำพรรษาในวัดหรือสำนักอื่นเป็นเหตุให้ไม่รู้ไม่เข้าใจในมูลกรรมฐานจึงประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องเข้าใจผิดคิดว่า ได้ฤทธิ์ ได้ฌาน ได้คุณวิเศษ ส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นต่อสังคมไทยปัจจุบันตามสื่อทีวี วิทยู หนังสือพิมพ์ ที่ทุกคนสามารถรับรู้ได้รวดเร็วทำให้สังคมเสื่อมศรัทธาจากพระพุทธศาสนา ภิกษุผู้บวชใหม่จึงควรสนใจให้เป็นอย่างมากเรื่องของการปฏิบัติกรรมฐานเพื่อจะได้พัฒนากรรมฐานที่สูงขึ้นต่อไป ฉะนั้นอุปัชฌาย์ คือพระเถระผู้ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรผู้มีศรัทธาประพฤติพรหมจรรย์ แล้วให้การสั่งสอนแก่ภิกษุผู้บวชใหม่ที่ตนบวชให้นั้น ดูแลรับผิดชอบหล่อหลอมพฤติกรรมของศิษย์เหล่านั้นด้วยระเบียบ ที่เรียกว่าพระวินัย สอนมูลกรรมฐาน อันเป็นส่วนสำคัญของการบรรพชาอุปสมบทเพื่อขัดเกลากาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย แนะนำให้ฝึกฝนภาวนาขัดเกลาจิตใจให้สะอาด สว่างสงบด้วยสมาธิอันนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นแจ้งที่เรียกว่าปัญญาเพื่อความเป็นศาสนบุคคลที่ ดังนั้น พระอุปัชฌาย์จึงมีความหมายครอบคลุม ๓ ลักษณะ คือ (๑) เป็นผู้ที่ทำให้กำเนิดศาสนบุคคล คือพระภิกษุ สามเณร โดยให้การบรรพชาอุปสมบท (๒) เป็นผู้ให้การศึกษาพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณรผู้เป็นศิษย์ของตน และ (๓) เป็นผู้ปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรคอยชี้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตั้งตามเชิดชูพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

Thesis Title : AN ANALYTICAL STUDY OF THE UPAJJHĀYA’S ROLE IN
TEACHING ON THE CONCEPT OF MÜLAKAMMATTHĀNA

Researcher : Phra Khru Nipatdhammasophon (Boonlue chawano)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Phrarachwacirametee Pali IX, B.A, M.Ed., Ph.D.

: Asst. prof. Anond Methcevavachatra Pali VI, B.A., B.Ed., M.Ed.

: Mr. Watthana Kanlayapatthanakul Pali IX, M.Ed.

Date of Graduation :

Abstract

The objectives of this thesis were in three folds: 1) to study the role of Upajjhaya (spiritual teacher) as found in Buddhism, 2) to study Mula-kammattana (basic meditation subject) and 3) to analytical study the role of Upajjhaya in teaching Mula-kammattana. This study is qualitative research collected data from Tipitaka, textbooks, documents and related researches.

The results of the research found that:

There were three concepts of Pabbajjà-Upasampadà (admission to novicehood and Admission to the Sangha) in Buddha’s life time, including 1) Ehi Bhikkhu-Upasampada (ordination by Lord Buddha himself), 2) Tisaranagamanupasampada (ordination by taking the Threefold Refuge) and 3) Natticatuuthakamma-Upasampada (ordination organized by the community of Buddhist monks or Sangha) which has been continuously performed until the present time. For solving the problem of ordination, the Sangha and Upajjhaya (spiritual teacher) played an important role in the ordination because they were responsible in selecting the suitable persons for Pabbajjà-Upasampadà (admission to novicehood and Admission to the Sangha) and bring Upasampadapekkha (the men who want to become a monk) to live in the religion as well as take care and educate Saddhivihàrikas (co-residents) according to the principles of the religion, that is to teach Dhamma-Vinaya (the doctrine and the discipline) to Saddhivihàrikas (co-residents) and govern Saddhivihàrikas (co-residents) under subjection of oneself.

Mula-kammatthana (basic meditation subject) or Tacapancaka-kammatthana (the subject for meditation comprising the five constituents ending with the skin) is the basic or all roots of meditations that the Buddha gave the principles to Upajjhaya (spiritual teacher) for teaching newly ordained monks to be the meditation practices or as a basis for the next step. There are two methods of Pabbajjà-Upasampadà (admission to novicehood and Admission to the Sangha) of Thailand in the present time, including 1) the ordination of Maha Nikai Sect called “Ukasa” and 2) the ordination of Dhammayut Sect called “Esahank”. Both of these methods in teaching Mula-kammatthana (basic meditation subject) were consistent with each other. The the practice of meditations can use in 2 methods i.e. Samatha-khammatthan (tranquillity meditation) and Vipassana-khammatthan (insight meditation)

The pattern of teaching Mula-kammatthana of some Upajjhaya was lack of teaching skills to summarize the details to make the ordinators understand clearly on the meditation and when various procedures of ceremony were ended the new ordinators did not stay with Upajjhaya during the Buddhist Lent at the same places, but went out to stay at other temples or residences which was the reason why the ordinators did not understand clearly on the meditation and could not do the right exercises and misunderstanding oneself attended Supernatural Power, Meditation Scrutiny and Unusual Virtue. Moreover, all mass media such as televisions, radios and newspapers have been spread out very fast nowadays causing the faith in Buddhism has also been reduced in Thai society. Hence, the new ordinators should pay more attention on the meditation exercises to develop into higher levels. The Upajjhaya was the senior monk who was appointed to be the president of the ordination, the teacher who was teaching the Dhamma Doctrine, taking care and responsible on his new ordinators to do the righteous behavior, suggesting them to practice more meditation exercises for their clear minds to reach Panya (the wisdom) to be good persons. So, the Upajjhaya could be defined into 3 characteristics: 1) being the person who gave birth to Buddhist persons as monks and novices through the Pabbajja (ordination of a novice) and 2) being the teacher who taught the Dhamma Doctrine to his students and 3) being the guardian taking care and guiding the right way to do the meditation exercises for the monks and novices in order to admire Buddhism to prosperity in the future.